

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเรื่องรูปแบบ สาขาวิชา และการนำไปใช้ โดยทำการศึกษาข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้คือ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

ก. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ส่งสิ่งพิมพ์ไปให้จำนวน 43 แห่ง ดังรายชื่อต่อไปนี้ คือ

1. หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศูนย์เอกสารประเทศไทย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ห้องสมุดสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ห้องสมุดสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. ห้องสมุดภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. ห้องสมุดคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

14. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
15. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
16. ห้องสมุดสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
17. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
18. ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
19. ห้องสมุดสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
20. สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
21. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
22. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตท่าพระ
23. แผนกห้องสมุด สำนักงานอธิการบดี วิทยาเขตพระราชสนามจันทร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
24. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
25. ห้องสมุดคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
26. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
27. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
28. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยบูรพา (มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เดิม)
29. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยนเรศวร (มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เดิม)
30. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
31. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
32. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
33. สำนักวิจัยห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)
34. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
35. ห้องสมุดสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

36. ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
37. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
38. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
39. ห้องสมุดภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
40. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
41. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
42. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
43. ฝ่ายหอสมุด จอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากการสำรวจจริงผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 38 แห่งจาก 43 แห่ง หอสมุดอีก 5 แห่งที่ขาดไปนั้นเนื่องจากการจัดเก็บไม่เป็นระบบและบางแห่งไม่มีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ที่ได้รับไว้ จึงทำให้สำรวจไม่ได้

ข. สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 125 ชื่อเรื่อง แยกตามภาษา (ดูรายชื่อสิ่งพิมพ์ในภาคผนวก ก.)

1. สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ภาษาไทย จำนวน 70 ชื่อเรื่อง
2. สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ภาษาต่างประเทศ จำนวน 55 ชื่อเรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบ สาขาวิชา และการนำสิ่งพิมพ์ไปใช้ของสิ่งพิมพ์ทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ด้านรูปแบบของสิ่งพิมพ์

1. ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ของสถาบันวิจัยสังคมทั้งหมด แล้วบันทึกข้อมูลของแต่ละชื่อเรื่องลงในบัตรบันทึกขนาด 5 x 7 นิ้ว
2. ด้านล่างของบัตรบันทึกจะประกอบด้วยรูปแบบที่ได้ศึกษามาว่าควรจะใช้รูปแบบใดบ้าง คือ ตาราง งานวิจัย รายงานสัมมนา/ประชุม บรรณานุกรม ทำเนียบนาม หนังสือทั่วไป และอื่น ๆ (ตั้งตัวอย่างในภาคผนวก ข.)
3. สร้างตารางการแบ่งรูปแบบของสิ่งพิมพ์ เพื่อนำข้อมูลจากบัตรบันทึกบันทึกลงในตาราง (ตั้งตัวอย่างในภาคผนวก ข.) โดยแยกสิ่งพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตารางประกอบด้วยรายการสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ และรูปแบบของสิ่งพิมพ์ตรงกับรูปแบบในบัตรบันทึก

ขั้นตอนที่ 2 ด้านสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์

1. ผู้วิจัยใช้บัตรบันทึกเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 โดยระบุสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์แต่ละเรื่องลงในด้านล่างของบัตรต่อจากรูปแบบของสาขาวิชา (ตั้งตัวอย่างในภาคผนวก ข.)
2. สร้างตารางการแบ่งสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์ เพื่อนำข้อมูลจากบัตรบันทึก บันทึกลงในตาราง (ตั้งตัวอย่างในภาคผนวก ข.) โดยแยกสิ่งพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตารางประกอบด้วยรายการสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ และสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์ตามระบบการจัดหมวดหมู่ทศนิยมดิวอี้ ในหมวด 300 สังคมศาสตร์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ หมวด 000 ความรู้ทั่วไป หมวด 200 ศาสนา หมวด 500 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ เทคโนโลยี หมวด 700 ศิลปะ วิจารณ์ศิลป์และทัศนศิลป์ และ หมวด 900 ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการนำไปใช้

1. ผู้วิจัยสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ของสถาบันวิจัยสังคม โดยสำรวจในห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ และหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นตัวอย่าง เพื่อสร้างแบบสำรวจ ตรวจสอบอีกครั้งและแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสำรวจโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

2. สร้างแบบฟอร์มการสำรวจการนำไปใช้ในลักษณะตาราง โดยประกอบด้วยรายการสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ และการนำไปใช้ ในส่วนของการนำไปใช้แยกออกเป็น 2 รายการ คือ

รายการที่ 1 มีสิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยสังคมในห้องสมุดที่ศึกษา แบ่งออกเป็น

- สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้บริการตามชั้นทั่วไป
- สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้เป็นหนังสืออ้างอิง
- สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้เป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาล
- สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้นอกเหนือจาก 3 อย่างข้างต้น คือ หนังสือสารอง
รายงานวิจัย สิ่งพิมพ์พิเศษ และยังไม่พร้อมให้บริการ

รายการที่ 2 ไม่มี สำหรับสิ่งพิมพ์ที่สำรวจแล้วไม่พบในห้องสมุดที่ศึกษา

(ตั้งตัวอย่างในภาคผนวก ข.)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ด้านรูปแบบและสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์

ในด้านรูปแบบและสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2534 - 31 มกราคม 2535 โดยเก็บจากบัตรบันทึกรายการที่สร้างขึ้น

ระยะที่ 2 ด้านการนำไปใช้ของสิ่งพิมพ์

ในด้านการใช้ของสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 30 มีนาคม 2535 ด้วยวิธีการสำรวจ ดังนี้คือ

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบกับบัตรผู้แต่งของห้องสมุดที่ศึกษาว่ามีสิ่งพิมพ์ตามรายชื่อที่มืออยู่หรือไม่ในห้องสมุดที่ศึกษา

- ถ้าพบ รายชื่อสิ่งพิมพ์จากบัตรผู้แต่งของห้องสมุดนั้น ๆ จะดูว่าได้มีการจัดสิ่งพิมพ์นั้นไว้อย่างไร โดยดูจากตัวบัตรว่าเป็นรายการของหนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล หรืออื่น ๆ เช่น หนังสือสารอง และคู่มือสัญลักษณ์พิเศษบนบัตร หรือสีของบัตรที่แต่ละห้องสมุดได้กำหนดขึ้น จากนั้นตรวจสอบว่า หมายถึงอะไรแล้วบันทึกลงในการสำรวจ โดยบันทึกลงในช่อง "มี" และช่องแบ่งการจัดสิ่งพิมพ์ตามห้องสมุดนั้นตามประเภทในแบบสำรวจ 4 ลักษณะย่อย คือ

ลักษณะที่ 1 หมายถึง	สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้บริการตามชั้นทั่วไป
ลักษณะที่ 2 หมายถึง	สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้เป็นหนังสืออ้างอิง
ลักษณะที่ 3 หมายถึง	สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้เป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาล
ลักษณะที่ 4 หมายถึง	สิ่งพิมพ์ที่จัดไว้นอกเหนือจาก 3 ลักษณะข้างต้น คือ หนังสือสารองรายงานวิจัย สิ่งพิมพ์พิเศษ และยังไม่พร้อมให้บริการ

- ถ้าไม่พบสิ่งพิมพ์ที่สำรวจ ในกรณีที่ไม่พบจากบัตรผู้แต่ง จะทำการสำรวจกับบัตรชื่อเรื่องอีกครั้งหนึ่ง ถ้าไม่พบจะบันทึกลงในช่อง "ไม่มี" แต่ถ้าพบจากบัตรชื่อเรื่องจะดำเนินการ เช่นเดียวกับกรณีที่พบจากบัตรผู้แต่ง

2. สำรวจตัวเล่มจริงในแต่ละห้องสมุดที่ทำการสำรวจ โดยดูว่าได้มีการจัดสิ่งพิมพ์ตามที่ปรากฏนั้นหรือไม่ รวมทั้งสัมภาษณ์บรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอย่างไม่เป็นทางการ เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยสังคม เช่น เคยได้รับสิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยสังคมบ้างหรือไม่ ได้รับสม่ำเสมอหรือไม่ ได้รับแล้วได้ดำเนินการอย่างไรต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละตามสูตรการหาค่าร้อยละ ดังนี้ คือ

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

ด้วยการแทนค่า

$$\begin{aligned}
 p &= \text{ค่าจำนวนร้อยละที่ได้} \\
 F &= \text{จำนวนข้อมูลที่สำรวจ/จำนวนที่ได้} \\
 N &= \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}
 \end{aligned}$$

เมื่อคำนวณค่าต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง และการบรรยายต่อไปในบทที่ 4